

UZASADNIENIE

Niniejsza ustawa wdraża do polskiego porządku prawnego dyrektywę Komisji 2011/90/UE z dnia 14 listopada 2011 r. zmieniającą część II załącznika I do dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zawierającą dodatkowe założenia do obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania.

Dyrektywa 2011/90/UE ma na celu dostosowanie założeń określonych w części II załącznika I do dyrektywy 2008/48/WE i wykorzystywanych przy obliczaniu rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania dla niektórych kategorii umów o kredyt konsumencki do aktualnej sytuacji na rynku. Zebrane przez państwa członkowskie doświadczenia związane z wdrożeniem dyrektywy 2008/48/WE wykazały bowiem, że założenia określone uprzednio w części II załącznika I do dyrektywy 2008/48/WE nie były wystarczające do zapewnienia jednolitego sposobu obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytów na czas nieokreślony lub kredytów spłacanych w całości w powtarzających się okresach i że nie przystają już one do sytuacji na rynku. Jednolity sposób obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania jest niezbędny dla realizacji celów dyrektywy 2008/48/WE – umożliwienia konsumentom porównania ofert kredytodawców z różnych państw członkowskich. Istotą założeń do obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania jest bowiem przyjęcie, w odniesieniu do umów, w ramach których możliwe są różne sposoby korzystania z kredytu (a tym samym poniesione przez konsumenta koszty różnią się w zależności od sposobu, w jaki korzysta z kredytu), jednolitego modelu zakładającego określony sposób realizacji umowy, tak aby kredytodawcy podawali informację o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania właśnie w oparciu o taki ujednolicony model.

Dotychczas stosowane założenia do obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania zawarte były w ust. 4 załącznika nr 4 do ustawy o kredycie konsumenckim i odzwierciedlały treść części II załącznika I do dyrektywy 2008/48/WE. Ustawa zmieniająca ustawę o kredycie konsumenckim uwzględnia zatem wprowadzone dyrektywą 2011/90/UE nowe założenia dotyczące umów o kredyt odnawialny innych niż umowa o kredyt w rachunku bieżącym, założenia dotyczące umów o kredyt innych niż umowy o kredyt w rachunku bieżącym oraz o kredyt odnawialny, dla których nie można ustalić terminu lub kwoty spłaty kapitału lub jeżeli data zawarcia umowy nie jest znana, jak również założenie uzupełniające dotyczące sytuacji, w których na podstawie pozostałych założeń nie można ustalić terminu lub kwoty płatności. W tym celu – przepisem art. 1 ustawy – zmienia się brzmienie ust. 4 załącznika nr 4

do ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715, z późn. zm.) stosownie do treści założeń zawartych w załączniku do dyrektywy 2011/90/UE przez:

- dostosowanie sformułowania przyjętego w założeniu dotyczącym umów, które dają swobodę dokonywania wypłat, przewidując różne sposoby dokonywania tych wypłat, wprowadzają ograniczenia kwotowe lub czasowe dotyczące kredytu do sformułowania przyjętego w dyrektywie,
- usunięcie założeń dotyczących umów, dla których nie został ustalony harmonogram spłat,
- usunięcie założenia dotyczącego umów, dla których został ustalony harmonogram spłat, ale kwota tych spłat jest elastyczna,
- usunięcie założenia dotyczącego umów, w których przewidziano więcej niż jeden termin spłaty;
- dodanie założenia dotyczącego kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym,
- dodanie założeń dotyczących umowy o kredyt odnawialny innej niż umowa o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, wraz ze sformułowaną jedynie na potrzeby tych założeń definicją kredytu odnawialnego,
- dodanie założeń dotyczących umów o kredyt innych niż umowy o kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym oraz umowy o kredyt odnawialny innej niż umowa o kredyt w rachunku bieżącym, dla których nie można ustalić terminu lub kwoty spłaty kapitału, do której zobowiązany jest konsument oraz dla których data zawarcia umowy o kredyt nie jest znana,
- dodanie założeń dotyczących umów, dla których na podstawie poprzednich założeń nie można ustalić terminu lub kwoty płatności, do której zobowiązany jest konsument.

Ponadto w treści założeń zastąpiono sformułowanie „kredyt w rachunku bieżącym” sformułowaniem „kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym zgodnie z terminologią przyjętą w pozostałej części ustawy. Ustawa zawiera również przepis przejściowy, zgodnie z którym przy zawieraniu umów zmieniających zawarte umowy o kredyt konsumencki przyjmuje się założenia w brzmieniu zmienionym ustawą.

Skutkiem regulacji będzie konieczność dostosowania się kredytodawców do nowych założeń do obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania w zakresie, w jakim te założenia zostają zmienione. Regulacja przyczyni się również do ujednoczenia sposobu obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i zwiększenia porównywalności kosztów kredytów, których dotyczą zmienione założenia. Z uwagi na fakt, że regulacja nie dotyczy sfery prawa administracyjnego, nie powoduje ograniczenia uznaniowości i uproszczenia stosowanych procedur.

Zgodnie z przepisem art. 2 dyrektywy 2011/90/UE, państwa członkowskie powinny przyjąć i opublikować przepisy wdrażające dyrektywę najpóźniej do dnia 31 grudnia 2012 r., a stosować od dnia 1 stycznia 2013 r. W związku z powyższym w ustawie przewidziano wejście ustawy w życie z dniem 1 stycznia 2013 r. (ale zostanie zapewniony co najmniej 30-dniowy okres oczekiwania na wejście w życie nowych przepisów) – co z jednej strony zapewni kredytodawcom odpowiedni czas na dostosowanie się do nowych przepisów, a z drugiej umożliwi wdrożenie dyrektywy 2011/90/UE z poszanowaniem określonego w jej przepisach terminu implementacji.

Niniejszą ustawą dokonuje się również zmiany ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2012 r. poz. 768 i 769).

Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081, z późn. zm.) zawierała w art. 18a przepis karny, który stanowił, że „Kto zawierając z konsumentem umowę o kredyt konsumencki, pobiera korzyści majątkowe przewyższające wysokość odsetek maksymalnych określonych przez ustawę lub zastrzega sobie pobieranie tych korzyści, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”. Jednocześnie w celu zachowania spójności dokonano odpowiedniej zmiany ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary polegającej na dodaniu w art. 16 ust. 1, który określał odpowiedzialność podmiotu zbiorowego na podstawie tej ustawy, jeżeli popełniono przestępstwo określone w odrębnych przepisach, w tym przestępstwo z art. 18a ustawy o kredycie konsumenckim (art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. i ustawy).

W związku z koniecznością wdrożenia dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej

dyrektywę Rady 87/102/EWG, została wydana ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715, z późn. zm.). Na etapie opracowywania projektu tej ustawy był wprowadzony do projektu analogiczny przepis jak art. 18a ww. ustawy. Przepis ten był zawarty w art. 58 projektu ustawy. W konsekwencji wprowadzono również odpowiednią zmianę do ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (zmiana odesłania). Jednakże w trakcie prac nad ustawą o kredycie konsumenckim, na skutek zgłoszonych uwag (wskazujących na zbyt daleką ingerencję tego przepisu w swobodę zawierania umów), wykreślono art. 58 z tej ustawy. Nie dokonano jednak odpowiedniej zmiany w ustawie o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Nastąpił zatem niezamierzony błąd legislacyjny przez pozostawienie odesłania zawartego w obecnym brzmieniu art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. i ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary do art. 58 ustawy o kredycie konsumenckim. W art. 58 ustawy o kredycie konsumenckim nie jest wskazane przestępstwo, wobec tego art. 2 projektowanej ustawy zmienia ustawę o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, usuwając powstały błąd legislacyjny.

Projekt założeń projektu ustawy zamieszczony został w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. W trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) nie wpłynęło żadne zgłoszenie zainteresowania pracami nad projektem założeń projektu ustawy.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja:
  - a) konsumenci (nie tylko kredytobiorcy, ale również odbiorcy reklam),
  - b) kredytodawcy (banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe; pozostali kredytodawcy i pośrednicy finansowi – w tym również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą).

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt ustawy nie podlegał konsultacjom, natomiast do konsultacji społecznych przekazany został projekt założeń projektu ustawy. Następujące podmioty brały udział w konsultacjach:

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Rzecznik Praw Obywatelskich, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Prezes Narodowego Banku Polskiego, Związek Banków Polskich, Arbiter Bankowy przy Związku Banków Polskich, Konferencja Przedsiębiorców Finansowych w Polsce, Krajowa Rada Rzeczników Konsumentów, Stowarzyszenie Rzeczników Konsumentów, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich, Federacja Konsumentów, Europejskie Centrum Konsumenckie, Związek Stowarzyszeń Rada Reklamy, Fundacja Promocja Polska, Konfederacja Pracodawców Polskich, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan.

W ramach konsultacji dotyczących projektu założeń projektu ustawy uwagi do projektu zgłosiła Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, wyrażając opinię o konieczności wprowadzenia do ustawy o kredycie konsumenckim definicji kredytu odnawialnego. Uwaga nie została uwzględniona ze względu na okoliczność, że pojęcia tego nie definiują również przepisy dyrektywy o kredycie konsumenckim, a ewentualne wprowadzenie definicji kredytu odnawialnego dalece wykraczałoby poza zakres implementacji dyrektywy 2011/90/UE.

Dodatkowo zgłoszono uwagę o potrzebie wydłużenia okresu *vacatio legis* do co najmniej 6 miesięcy ze względu na konieczność dostosowania się przedsiębiorców do zmienionych przepisów. Zgodnie z przepisem art. 2 dyrektywy 2011/90/UE, państwa członkowskie powinny przyjąć i opublikować przepisy wdrażające dyrektywę najpóźniej do dnia 31 grudnia 2012 r., a stosować od dnia 1 stycznia 2013 r. W związku z powyższym w ustawie przewidziano termin wejścia ustawy w życie

z dniem 1 stycznia 2013 r. (ale zostanie zapewniony co najmniej 30-dniowy okres oczekiwania na wejście w życie nowych przepisów) – co z jednej strony zapewni kredytodawcom odpowiedni czas na dostosowanie się do nowych przepisów, a z drugiej umożliwi wdrożenie dyrektywy 2011/90/UE z poszanowaniem określonego w jej przepisach terminu implementacji.

Do projektu założeń uwagi zgłosił również Związek Banków Polskich, który wyraził opinię o potrzebie wydłużenia *vacatio legis* (uwaga została częściowo uwzględniona przez wskazanie daty wejścia w życie ustawy). Związek Banków Polskich zgłosił również uwagę dotyczącą zmiany definicji całkowitej kwoty kredytu oraz stopy oprocentowania. Uwaga nie została uwzględniona, ponieważ wykraczała poza zakres implementacji dyrektywy 2011/90/UE. Ponadto zgłoszono uwagę dotyczącą definicji kredytu odnawialnego analogiczną do uwagi zgłoszonej przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych Lewiatan, której z tych samych przyczyn nie uwzględniono.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego
Regulacja nie wpłynie na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.
4. Wpływ regulacji na rynek pracy
Regulacja nie wpłynie na rynek pracy.
5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw
Wejście w życie regulacji spowoduje konieczność dostosowania się kredytodawców do nowych założeń do obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania dla niektórych kategorii umów o kredyt konsumencki, co może wiązać się z pewnymi kosztami (np. koszty zmian w systemach informatycznych). Jednocześnie zapewnienie jednolitego sposobu obliczania rzeczywistej stopy oprocentowania przyczyni się do zwiększenia porównywalności ofert poszczególnych przedsiębiorców, wzmacniając tym samym uczciwą konkurencję na rynku.
6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny
Regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

7. Ocena zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej
Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.